

УДК 711.11

НАЦІОНАЛЬНІ І НАДНАЦІОНАЛЬНІ МІНІСТОЛИЦІ ПЛАНЕТАРНОЇ НАУКИ: КІЛЬКА ІДЕЙ З ІСТОРІЇ

Шевчук Д. О.¹, студ., Воробйов В. В.², канд. арх., проф., Шило О. С.³, ст. викл.

ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Українського державного університету науки і технологій

¹ 22066arc.shevchuk@363.pdaba.edu.ua, ² vivavo151151@gmail.com,

³ olgashilo2016@gmail.com

Постановка проблеми. Історія вітчизняного містобудування сповнена «білих плям» із швидко забутих тем. Одна з них – малі міста з чисельністю населення в кілька десятків тисяч осіб, які спочатку замислювалися як на рівні ООН, так і на рівні Уряду України міністолицями науки наддержавного, що не належить жодній країні світу, або державного рівня, але з особливим міжнародним статусом. Оглядів із цієї проблематики немає.

Мета дослідження. Розглянути онтологію робіт на тему «національні та наднаціональні міністолиці планетарної науки», проекти яких розроблені в Україні.

Результати дослідження. На основі аналізу публікацій на цю тему [1–6] було виявлено декілька проектів, до розробки яких були причетні провідні архітектори кафедри архітектурного проектування ДІВІ/ПДАБА

Перший проєкт на цю тему був створений одразу після розпаду СРСР: Держбуд України разом із Міжнародною спільною архітекторів оголосив СВІТОВИЙ містобудівний конкурс на розробку малого міста – СВІТОВОЇ СТОЛИЦІ ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, назва якого – Конкордія [5].

Це був перший і поки що єдиний випадок участі України у всесвітньому архітектурно-містобудівному конкурсі. Світовому, а не міжнародному. Місто не повинно було мати свого постійного населення, керувалося б ООН, оснащувалося б найпередовішими видами науково-дослідних лабораторій і транспорту для організації дослідницьких місій по всьому світу. До участі у конкурсі допускалися лише члени національних академій архітектури. Команда співробітників кафедри архітектурного проектування ДІБІ (Яшунський Є. Б., Воробйов В. В. та ін.) брала в ньому участь та увійшла до трійки призерів. Саме їх ідея мала пізніше повинна була реалізовуватися згідно з рішенням замовника конкурсу. Локація Конкордії – у точці злиття рік Дніпро та Буг, біля археологічного заповідника Ольвія. Про конкурс писали газети та журнали.

Другий прецедент був пов'язаний з Монстирським островом, який мав у давнину назву Еksamпей (Священний). **Про нього сотні та тисячі років тому знали у всіх країнах Світу; на острів приїжджали великі люди історії з різних регіонів планети; тут колись існувала недоторканна для простих смертних сакральна столиця скіфів з унікальним ритуальним Цар Котлом.** На острові після розпаду СРСР пропонувалося створити всесвітню столицю еніологічних досліджень (автор кількох версій генпланів – Воробйов В. В.); робота схвалена районною та міською адміністрацією.

Третій прецедент був ініційований Дніпропетровським обштинним фондом та його керівником Шпіркою І. І. (під патронатом Кучми Л. Д.) у 2008 року. Їм було запропоновано ідею створення в зоні дев'яти дніпровських порогів між Дніпропетровськом та Запоріжжям системи з 18 малих наукових міст, енергетика яких не має аналогів у Світі та містить такий високий рівень біопозитивного впливу на все живе, що коли його відкрили дослідники зі США, які приїхали сюди, здивуванню їх не було межі. Ланцюжок припорожних міст повинен був стати центром (столицею) зародження нової цивілізації майбутнього [1; 3; 4; 6]. Заснованою на нових видах енергій, які не використовувалися раніше. Автор наукової теорії та містобудівної концепції – Воробйов В. В. Ця теорія названа теорією трансконвертаційної

тріалектичної екоархітектури та екомістобудування. Тема висвітлювалася ЗМІ протягом 10 років. По ній опубліковано десятки статей в наукових журналах и збірниках, знято та показано по телебаченню більше десяти півгодинних документальних фільмів, вийшла тритомна монографія, та дві окремі однотомні монографії, виконано понад 150 дипломних робот.

Четвертий проект малого міста – столиці на вигині Дніпра, що на південь від Дніпропетровська, був ініційований у 2013 році Прусом В. М., уродженцем Нікополя, єдиним художником і скульптором у Світі, ім'ям якого названо одну із зірок у нашій Галактиці. Його скульптури є і на набережній м. Дніпро.

В даному випадку мала виникнути столиця – СВІТОВНА ВИСТАВКА НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ ЛЮДСТВА (автор генерального плану – Воробйов В. В.).

П'ятий прецедент ініціював група фахівців з ПДАБА, очолюваних М. В. Савицьким за кілька років війни, що розпочалася в 2022 році. То справді був концептуальний проект створення малого міста – міжнародної столиці науки. Понад п'ятдесят країн світу отримали б тут земельні ділянки для створення своїх наукових і житлових комплексів для дослідження різних явищ у фізичному світі.

Назва малому місту – ДАВІЯ (ДІВІЯ). Варіант-Сяйво. Або СВІТЛОНІЯ (за Бердником О. П.). Місто повинно було виникнути на великому острові в дельті річки Самара, при її впадінні в річку Дніпро, що в північно-східній частині міста Дніпро.

У сучасному світі виникнення малих міст («п'ятнадцяти-хвилинних міст», як їх ще називають), розташованих на периферії або навіть усередині більшого міста (міста в місті) – явище не рідкісне. Однак малі міста у статусі особливих, не політичних та не економічних столиць – випадок не тривіальний.

Висновки. Поки що всі вище названі ідеї залишаються на папері. Їхні ідеї унікальні. Сподіваємось, що після війни до цих тем можна буде повернутися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воробйов В. В. Екополіс. Світ зоряного майбутнього. Книга XXI століття. Дніпро: Журфонд, 2020. 812 с.
2. Воробйов В. В. Екополіси – новий етап еволюції містобудування. Мйбутне України в гармонії з природою. Дніпропетровськ : АРТ-Пресс, 2010. С. 42–64.
3. Воробйов В. В., Яцуба Я. С. Идеальные города : прорыв в прошлое или назад, в будущее. *Вісник ПДАБА*. 2009. № 10. С. 50–56.
4. Ирий-Сад (Экополис на Днепровских порогах). Днепропетровск : АРТ-ПРЕСС. 32 с. (альбом проектов).
5. Конкордія. Чи бути місту? *Архітектура України*. 1993. № 2. С. 2–7.
6. Фреско Жак, Воробйов Віктор. Проектирование Будущего. Архитектура поселений (серия : Лицом к лицу). М. : Самотека, МИД «Осознание», 2018. 858 с.